

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
- 1. All questions are compulsory.**
 - 2. Figures to the right indicate full marks.**
 - 3. Draw neat diagrams wherever necessary.**

- Q.1**
- A. "Equilibrium level of income and output is determined by the interaction of aggregate demand and aggregate supply function". Discuss. **08**
- B. Examine keynes' concept of inflationary gap. What causes inflationary gap? **07**
- OR**
- C. Bring out the relationship between inflation and unemployment in the short run. **07**
- D. Explain the trade-off between inflation and unemployment in the long run with the help of Phillip's curve. **08**
- Q.2**
- A. Explain goods market equilibrium with the help of IS function. What causes shift in the IS function? **08**
- B. Explain money market equilibrium and derive LM function. What determines the slope of LM function? **07**
- OR**
- C. Examine the effect of increase in government spending and tax rates on income and interest rates in the IS-LM model. **08**
- D. Bring out the effect of monetary policy on income and interest rates in the IS-LM model. **07**
- Q.3**
- A. Discuss expenditure changing policies to correct disequilibrium in the balance of payments. **08**
- B. Discuss the right policy mix for correcting internal and external disequilibrium with the help of Mundell- Fleming model. **07**
- OR**
- C. Explain meaning of devaluation and revaluation. Examine the elasticity and absorption approaches. **08**
- D. Examine the J-curve phenomenon following devaluation or depreciation of the currency. **07**
- Q.4**
- A. Select the correct answer and rewrite the following statements:** **07**
- (i) The total money value of goods and services produced by the nationals during a given year is known as _____
- a) NDP
 - b) GNI
 - c) GDP
 - d) None of the above
- (ii) In developing countries measurement of national income involves problems like _____
- a) Prevalence of non-monetized sector
 - b) Lack of adequate statistical data
 - c) Lack of proper accounting practices
 - d) All of the above

- (iii) Gross Domestic Product in an open economy includes _____
- a) $C+I+G+X$
 - b) $C+I+G+(X+M)$
 - c) $C+I+G+(X-M)+(R-P)$
 - d) None of the above
- (iv) GDP deflator indicates _____
- a) Nominal progress in the economy
 - b) Real progress in the economy
 - c) Rate of deflation in the economy
 - d) None of the above.
- (v) Real interest rate explains changes in
- a) Purchasing power
 - b) Money income
 - c) Rate of inflation
 - d) None of the above
- (vi) India ranks among
- a) Low human development group
 - b) High human development group
 - c) Very high human development group
 - d) Medium human development group
- (vii) GII Measures gender disparities in
- a) Reproductive health
 - b) Empowerment
 - c) Labour market participation
 - d) All of the above

B. Validate the following statements:

- (i) GDP includes income earned by nationals living abroad.
- (ii) GDP deflator is used to work out real GDP.
- (iii) Capital inflows are due to high real interest rate in a country.
- (iv) Disempowerment of women will improve GDI of a country.

OR

Write Short notes on any three:

- (i) Income and expenditure methods of measuring national income
- (ii) HDI and its limitations
- (iii) Determinants of aggregate demand
- (iv) Applicability of IS-LM in India for the period 1995-96 to 2005-06
- (v) Effect of tight money policy on the balance of payments

[वेळ : २ तास]

[गुण:६०]

सूचना:

१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

- प्र.१ अ. "समग्र मागणी फलन आणि समग्र पुरवठा फलन यांच्या परस्परक्रियेने उत्पन्न आणि उत्पादन समतोल पातळी ठरविली जाते". ते स्पष्ट करा. ०८
- ब. केन्सची मुद्रास्फिती अंतर संकल्पना स्पष्ट करा व मुद्रास्फिती अंतरांची कारणे सांगा. ०७
- किंवा
- क. अल्पकाळातील चलनवाढ आणि बेरोजगारी यांतील संबंधाचा आढावा घ्या. ०७
- ड. दीर्घकाळात चलनवाढ आणि बेरोजगारी यांच्यामधील समायोजन फिलीप्स वक्राच्या सहाय्याने स्पष्ट करा. ०८
- प्र.२ अ. IS वक्राच्या सहाय्याने वस्तू बाजार समतोल स्पष्ट करा. IS वक्रामध्ये बदल होण्याची कारणे कोणती आहेत ते स्पष्ट करा. ०८
- ब. मुद्रा बाजार समतोल स्पष्ट करा आणि LM फलन साध्य करा. LM वक्र उताराचे घटक कोणते ते सांगा. ०७
- किंवा
- क. IS-LM प्रतिमानामध्ये उत्पन्न आणि व्याजदरावर सरकारी खर्च आणि करांच्या दराचे वाढणारे परिणाम सांगा. ०८
- ड. IS-LM प्रतिमानामध्ये उत्पन्न आणि व्याजदर यांवर चलनविषयक धोरणाचा परिणाम स्पष्ट करा. ०७
- प्र.३ अ. व्यवहारशेषातील असमतोल दूर करण्यासाठी खर्चातील बदलत्या धोरणांची चर्चा करा. ०८
- ब. मुंडेल -फ्लेमिंग प्रतिमानाच्या सहाय्याने अंतर्गत आणि बहिर्गत असमतोल दुरुस्त करण्यासाठी योग्य धोरणांच्या समावेशाची चर्चा करा. ०७
- किंवा
- क. अवमुल्यन आणि पुनर्मुल्यन यांचा अर्थ सांगा आणि लवचिकता आणि समाविष्टता (absorption) दृष्टीकोन स्पष्ट करा. ०८
- ड. चलनाच्या अवमुल्यनामुळे 'J' वक्राचे वर्णन किंवा स्थिती स्पष्ट करा. ०७

प्र.४ अ. योग्य पर्याय निवडा:

- १) एका वर्षाच्या काळात देशातील सर्व वस्तू आणि सेवा यांचे पैशातील मुल्य म्हणजेच _____
 अ) निव्वळ देशांतर्गत उत्पादन
 ब) स्थूल निव्वळ उत्पन्न
 क) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन
 ड) यापैकी नाही.
- २) विकसित देशामध्ये राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या मापनामध्ये या समस्येचा समावेश असतो.
 अ) अ-मुद्रा क्षेत्राचे आस्तित्व
 ब) पुरेशा सांख्यिकीय माहितीचा अभाव
 क) योग्य मापन पद्धतीचा अभाव
 ड) वरील सर्व
- ३) खुल्या अर्थव्यवस्थेमध्ये स्थूल देशांतर्गत उत्पादनामध्ये _____ समावेश असतो.
 अ) $C+I+G+X$
 ब) $C+I+G+(X+M)$
 क) $C+I+G+(X-M)+(R-P)$
 ड) यापैकी नाही
- ४) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन विभाजक दर्शवितो
 अ) अर्थव्यवस्थेची सामान्य प्रगती
 ब) अर्थव्यवस्थेची वास्तव प्रगती
 क) अर्थव्यवस्थेतील चलनफुगवठ्याचा कमी दर
 ड) यापैकी नाही
- ५) वास्तव व्याजदर _____ मधील बदल स्पष्ट करतो.
 अ) खरेदी शक्ती
 ब) पैशातील उत्पन्न
 क) चलनवाढीचा दर
 ड) यापैकी नाही
- ६) भारताचा क्रमांक यामध्ये आहे.
 अ) कमी मानव विकास गट
 ब) जास्त मानव विकास गट
 क) अतिजास्त मानव विकास गट
 ड) मध्यम मानव विकास गट

७) लिंग विषमता निर्देशांक, लिंग विषमतेचे मापन _____ मध्ये करतो.

- अ) पुर्न: उत्पादीत आरोग्य
- ब) सबलीकरण
- क) श्रम बाजार सहभाग
- ड) वरील सर्व

ब. खालील विधानांची सत्यता तपासून पहा:

- अ) स्थूल देशांतर्गत उत्पादनामध्ये भारतीयांनी परदेशातून मिळवलेल्या उत्पन्नाचा समावेश होतो.
- ब) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन विभाजक हे वास्तव स्थूल देशांतर्गत उत्पादन काढण्यासाठी वापरला जातो.
- क) देशातील अति वास्तव व्याजदरामुळे भांडवलाचा प्रवाह होतो.
- ड) देशातील लिंगआधारीत विकास निर्देशांक (GDI) महीलांच्या असबलीकरणामुळे सुधारतो.

किंवा

टिपा लिहा (कोणत्याही तीन):

- १) राष्ट्रीय उत्पन्न मापनाच्या उत्पन्न आणि खर्च पद्धती
- २) मानव विकास निर्देशांक आणि त्याच्या मर्यादा
- ३) समग्र मागणी फलनाचे निर्धारित घटक
- ४) भारतातील १९९५-९६ ते २००५-०६ या काळातील IS-LM प्रतिमानाची उपयुक्तता
- ५) व्यवहारतोलावरील महाग पैसा धोरणाचा परिणाम